

Discussiestuk

Aan	Gemeenteraad
Van	Het college van burgemeester en wethouders
Datum	14 september 2023
Portefeuillehouder	Jack van Dorst
Onderwerp	Discussiestuk in het kader van de toekomst zwembaden in gemeente Moerdijk

Inleiding & aanleiding

Tijdens de raadsvergadering in april 2021 heeft de raad ingestemd met het raadsbesluit om het voorkeursscenario, vervangende nieuwbouw van de Niervaert zonder instructiebad, uit te werken. Tijdens deze vergadering is tevens de motie aangenomen dat het uitwerken van het voorkeursscenario voor complex de Niervaert geen consequenties heeft voor de toekomst van de andere drie zwembaden.

Bij de uitwerking van het raadsvoorstel heeft het college geconcludeerd dat de motie niet los hiervan kan worden gezien vanwege de landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen rondom maatschappelijke accommodaties. In de raadsinformatiebijeenkomst van november 2022 is daarom aangegeven dat het college de raad een voorstel wil voorleggen om te komen tot het toekomstperspectief voor alle zwembaden in de gemeente Moerdijk.

In dit discussiestuk worden 5 toekomstperspectieven gepresenteerd over de toekomst van de zwembaden in gemeente Moerdijk. Hierbij gaat het om de zwembaden De Niervaert in Klundert, De Bosselaar in Zevenbergen, Ons Bad in Willemstad en De Oester in Fijnaart.

Vraagstelling

Tijdens de informatiebijeenkomst op 28 juni jl. is de raad geïnformeerd over de huidige stand van zaken en de toekomstperspectieven met als doel het creëren van beeldvorming met betrekking tot het vraagstuk. Naar aanleiding van de vragen over het vervolgproces in het presidium van 3 juli jl., zal het college in de commissievergadering van september met een discussiestuk komen waarin de verschillende toekomstperspectieven kort worden voorgelegd.

→ ***Centrale vraag: Welke toekomstperspectieven wenst de raad minimaal in het raadsvoorstel uitgewerkt te zien?***

Na de behandeling van het discussiestuk gaat het college mede op basis van de input vanuit de commissie verder met de uitwerking van minimaal twee toekomstperspectieven. Het college ziet twee perspectieven als het meest aangewezen voor de verdere uitwerking, namelijk perspectief 2; behoud van huidige situatie van complex De Niervaert en de overige drie zwembaden en perspectief 4; Niervaert als centrale voorziening voor gemeente, met ruimer binnen- en buitenprogramma, op nader te bepalen centraler gelegen locatie nabij de nieuwe Randweg in Klundert en een buitenbad in Willemstad. Toekomstperspectief 2 wordt verder uitgewerkt omdat dit invulling geeft aan het raadsbesluit en de motie uit 2021. De keuze voor toekomstperspectief 4 is tot stand gekomen op basis van het onderzoek bestaande uit de exploitatie- en omgevingsanalyse, gemeentelijke en landelijke ontwikkelingen, gesprekken met stads- en dorpsstafels en exploitanten.

Dit discussiestuk heeft als doel om antwoord te krijgen op de bovenstaande centrale vraag. De inhoudelijke discussie over de toekomst van de zwembaden is geen onderdeel van dit discussiestuk. Deze discussie is later onderdeel van de commissie- en raadsbehandeling van het raadsvoorstel.

Ontwikkelingen

Over de afgelopen 50 jaar is er veel veranderd in het gebruik van zwembaden in Nederland. Het gebruik van zwembaden is over de afgelopen tientallen jaren een dalende trend. Enerzijds komt dit doordat er voldoende alternatieven voor vrijetijdsbesteding zijn. Waar men vroeger op woensdagmiddag een kinderfeestje in het zwembad vierde, gebeurt dit tegenwoordig veel minder vanwege de concurrentie van andere activiteiten. Anderzijds is er een verplaatsing in het gebruik van zwemmen van recreatief naar meer functioneel.

De huidige zwembaden in gemeente Moerdijk zijn eind jaren 60-jaren 70 gerealiseerd. In die jaren was het gebruikelijk dat de zwembaden veel ingezet werden voor recreatief gebruik. Dit is onder andere te zien in het aantal buitenbaden wat in die periode is gerealiseerd. De ontwikkeling die nu plaatsvindt is dat de invulling van zwemmen zich meer ontwikkelt richting de functionele doeleinden. Hierbij kan gedacht worden aan les zwemmen, doelgroepzwemmen (zoals de aqua lessen) en banenzwemmen.

Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat het gebruik van de Moerdijkse zwembaden een neerwaartse trend laat zien. Bij het ene zwembad is dit sterker te zien dan een ander bad. Als men kijkt naar het verwachte aantal bezoekers ten opzichte van de grootte van de gemeente is te zien dat de Moerdijkse gemeentelijke baden minder bezoekersaantallen aantrekken. Inwoners van gemeente Moerdijk hebben naast de vier gemeentelijke baden ook de mogelijkheid om naar een commercieel zwembad te gaan in Zevenbergen, namelijk SGZ of FysioWave. Daarnaast gaan inwoners, zo blijkt, ook naar zwembaden in omliggende gemeenten, zoals De Stok in Roosendaal, de Banakker in Etten-Leur en de buitenbaden in Oud Gastel en Dinteloord. Hierdoor gaan niet al onze inwoners naar een zwembad in de eigen gemeente.

Voor de exploitatie van de baden geldt dat de baden De Bosselaar en De Niervaert worden geëxploiteerd door Optisport en De Oester en Ons Bad worden beheerd door een vrijwillige bestuursstichting. Indien de baden perspectief krijgen, is het van belang dat er voldoende vrijwilligers zich blijven inzetten voor het beheer van het zwembad. Specifiek voor de kern Willemstad dient rekening te worden gehouden met de plannen rondom vakantiepark Bovensluis. In het huidige bestemmingsplan is de realisatie van een buitenzwembad mogelijk.

Naast de ontwikkelingen op landelijk en gemeentelijk niveau, vinden er ook belangrijke ontwikkelingen plaats op macro niveau. Zo heeft de energiecrisis vanwege de oorlog in Oekraïne een grote impact gehad op de stijging van de energiekosten voor de zwembaden. Diverse baden hebben ter compensatie een vergoeding aangevraagd bij het Rijk. Deze ontwikkeling zorgt er niet alleen voor dat bij aanhoudende hogere energielasten er beroep kan worden gedaan op een bijdrage vanuit de gemeente. Ook benadrukt dit het belang om de baden te verduurzamen. Alleen bij nieuwbouw kunnen de meest vergaande verduurzamingsmaatregelen worden gerealiseerd.

Een keuze over de toekomst van de zwembaden betekent een keuze voor de komende 25 tot 50 jaar. Op basis van de hierboven beschreven ontwikkelingen is het een feit dat de maatschappij verandert en het cruciaal is om realistische en toekomstgerichte keuzes te maken.

Proces en participatie

De afgelopen maanden is een zorgvuldig proces doorlopen om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de huidige situatie van de zwembaden. Op hoofdlijnen zijn de volgende stappen ondernomen:

- Twee individuele gesprekken met alle exploitanten en stichtingen van de gemeentelijke baden. Eerste gesprek vond plaats in het kader van het gebruik, ontwikkelingen en technische staat van de zwembaden en gebouwen. Tweede gesprek in het kader van de toekomstperspectieven.
- Gesprek met de commerciële baden SGZ en FysioWave in het kader van het gebruik, ontwikkelingen en technische staat van de zwembaden en gebouwen.
- Individuele gesprekken met de stads- en dorpsstafels over de toekomst van zwembaden in Moerdijk.
- Gemeentebrede enquête onder inwoners.
- Deskresearch: gebruik van landelijke en lokale databronnen, registers, eerdere rapportages en rapportages/gegevens aangeleverd door de exploitanten.

De informatie heeft geleid tot de volgende toekomstperspectieven.

Toekomstperspectieven

Voor de toekomst van zwemmen in gemeente Moerdijk zijn er twee uitersten: nieuwbouw van alle baden conform de huidige situatie en volledige centralisatie op één locatie. Tussen deze twee uitersten bevinden zich diverse tussenvarianten. In dit discussiestuk zijn de volgende 5 toekomstperspectieven uitgewerkt waarbij de meest kenmerkende eigenschappen worden beschreven:

1. Nieuwbouw 4 baden;
2. Nieuwbouw Niervaert en verduurzaming van de andere baden;
3. Nieuwbouw twee kleine binnenbaden en verduurzaming één bestaand buitenbad;
4. Nieuwbouw één centraal binnen- en buitenbad en verduurzaming één bestaand buitenbad;
5. Nieuwbouw één centraal binnen- en buitenbad.

In toekomstperspectief 4 en 5 wordt een centrale locatie voorgesteld. Concluderend uit de gevoerde gesprekken wordt als centrale locatie een locatie tussen Klundert en Zevenbergen voorgesteld. Concreet wordt voorgesteld om een centrale voorziening te situeren aan de nieuw te realiseren Randweg bij Klundert.

Toekomstperspectief 1 | Nieuwbouw 4 baden

In dit perspectief worden alle baden nieuw gebouwd; De Niervaert in Klundert, De Bosselaar in Zevenbergen, Ons Bad in Willemstad en De Oester in Fijnaart. Hierbij wordt er ook gekeken naar koppelkansen voor De Bosselaar met de nieuw te bouwen sporthal, koppelkansen voor De Oester met MFA De Parel en in Willemstad met de naastliggende sportvelden de nieuw te realiseren MFA.

De focus in dit toekomstperspectief ligt op alles behouden en toekomstbestendig maken. Met de nieuwbouw kan dit toekomstperspectief **50 jaar** vooruit. Voor de samenleving betekent dit een verbetering qua voorzieningen en toegankelijkheid. De zwembaden voldoen aan de maximale **duurzaamheidsnormen** en er is een hoog **maatschappelijk draagvlak** in de kernen specifiek onder de doelgroep zwemmers.

Hier tegenover staat dat er aan dit perspectief **hoge investeringskosten** (verwachting van minimaal 30 miljoen) zitten en een **verdrivoudiging** van de **jaarlijkse lasten** (ongeveer 2,6 miljoen euro, incl. kapitaallasten en huidige exploitatielasten) voor de gemeente betekent. Daarnaast is de **oppervlakte** van het **zwemwater zeer ruim** ten opzichte van de kengetallen in Nederland op basis van gebruik en inwoneraantal. Voor Willemstad is het relevant om de ontwikkelingen rondom vakantiepark Bovensluis nauwgezet te volgen.

Toekomstperspectief 2 | Respecteren huidige situatie

Dit toekomstperspectief wordt uitgevoerd aan de hand van raadsbesluit en de motie. Dit houdt in nieuwbouw van De Niervaert zonder instructiebad op dezelfde locatie en verduurzaming van de andere zwembaden. Hierbij wordt er gekeken naar koppelkansen voor De Bosselaar met de nieuw te bouwen sporthal, koppelkansen tussen De Oester met MFA De Parel en Ons Bad in Willemstad met de naastliggende sportvelden en toekomstige MFA.

Dit perspectief heeft een toekomst van respectievelijk **50 jaar** voor nieuwbouw en **25 jaar** voor verduurzaming. Na 25 jaar is de vraag of verdere verduurzaming van de drie baden nog haalbaar en wenselijk is. Voor deze baden kan dit dan leiden tot een **investeringsopgave in de toekomst** van tientallen miljoenen euro's. Dit laatste is hypothetisch en nog niet meegenomen in de financiële berekening. Dit perspectief heeft veel **draagvlak bij de kernen** van de huidige baden, omdat de huidige situatie wordt behouden. Verduurzaming van de baden kan tot een bepaalde hoogte worden gerealiseerd. Nieuwbouw van De Niervaert wordt kleiner ten opzichte van de huidige situatie vanwege de afwezigheid van het instructiebad.

Dit perspectief zorgt voor een investering van ruim 12 miljoen en verdubbeling (ong. 1,6 miljoen euro) van de jaarlijkse lasten. Verder is de **oppervlakte** van het **zwemwater hoog** ten opzichte van de kengetallen in Nederland op basis van gebruik en inwoneraantal. Voor Willemstad is het relevant om de ontwikkelingen rondom vakantiepark Bovensluis nauwgezet te volgen.

Toekomstperspectief 3 | Spreidingsgedachte en gebruik

In dit toekomstperspectief worden er twee kleine binnenbaden nieuw gebouwd en verduurzaming van één van de bestaande buitenbad(en). De twee kleine binnenbaden zijn op de locatie van De Oester in Fijnaart en bij nieuwe Randweg in Klundert. Bij de locatie in Klundert worden ook andere functies gecombineerd zoals sporthal en zalenverhuur. Voor de buitenbaden geldt de verduurzaming van Ons Bad in Willemstad en sluiting van De Bosselaar in Zevenbergen.

Uitgaande van het gebruik is dit toekomstperspectief **passender qua hoeveelheid zwemwater** bij de omvang van het gebruik. Een centrale locatie van het zwembad in Klundert zorgt voor een **betere bereikbaarheid** vanuit de andere kernen. De zwembaden zijn over de gemeente **verspreid**. Voor de nieuwbouw geldt een vooruitzicht van 50 jaar en van 25 jaar bij verduurzaming.

Voor de kern Klundert geldt een afname van de hoeveelheid zwemwater en voor **Zevenbergen verlies** van het zwembad. Dit perspectief zorgt voor een investering van bijna 17 miljoen en een ruime verdubbeling (ong. 1,8 miljoen euro) van de jaarlijkse lasten.

Toekomstperspectief 4 | Semi-centralisatie en toekomstbestendigheid

In dit toekomstperspectief wordt er één centraal binnen- en buitenbad gerealiseerd bij de nieuwe Randweg in Klundert en verduurzaming van het buitenbad Ons Bad in Willemstad. Bij de centrale locatie worden ook andere functies gecombineerd zoals sporthal en zalenverhuur. Dit zorgt voor sluiting van De Bosselaar in Zevenbergen en De Oester in Fijnaart.

De locatie binnen- en buitenbad wordt op een **centrale locatie** gepositioneerd zodat deze **goed bereikbaar** is voor andere kernen. Het combineren van **binnen- en buitenbad** is een **plus** ten opzichte van de huidige baden en zorgt voor een **uitgebreide voorziening** qua faciliteiten en voorzieningen. De centrale plek zorgt voor een verbinding van het recreatief en functioneel zwemmen op één locatie. Daarnaast zorgt een locatie aan de nieuwe Randweg ervoor dat de voorziening van Zevenbergen goed toegankelijk is. Dit perspectief is voor respectievelijk 50 jaar

nieuwbouw van de centrale binnen- en buitenvoorziening en 25 jaar voor verduurzaming van Ons Bad.

De **spreiding** over de gemeente van dit perspectief is **minder** ten opzichte van de huidige situatie en sluiting van twee baden zorgt voor een **lager maatschappelijk draagvlak** in de betreffende kernen. Desondanks is de **bereikbaarheid** van de centrale voorziening beter voor andere kernen. Daarnaast wordt de **infrastructuur** zo ingericht dat de locatie goed per fiets en auto toegankelijkheid is. Het openhouden van het buitenzwembad in Willemstad zorgt ervoor dat inwoners in die omgeving nog steeds een voorziening in de buurt houden.

Dit perspectief zorgt voor een investering van 17 miljoen en een ruime verdubbeling (ong. 1,8 miljoen euro) van de jaarlijkse lasten. Het bundelen van verschillende functies biedt **schaalvoordelen** in de uitvoering van de **exploitatie**. Op basis van de gesprekken met de stakeholders wordt het centraliseren van een voorziening als begrijpelijk en toekomstbestendig beschouwd.

Toekomstperspectief 5 | Volledige centralisatie

In dit toekomstperspectief wordt er één binnen- en buitenbad gerealiseerd op een centrale locatie rondom de nieuwe Randweg in Klundert. Bij deze locatie worden ook andere functies gecombineerd zoals sporthal en zalenverhuur. Dit zorgt voor de sluiting van de baden De Oester, Ons Bad en De Bosselaar.

Dit perspectief heeft een toekomst van **50 jaar**. De locatie binnen- en buitenbad wordt op een centrale locatie gepositioneerd zodat deze **goed bereikbaar** is voor andere kernen. Het combineren van **binnen- en buitenbad** is een **plus** ten opzichte van de huidige baden en zorgt voor een **uitgebreidere** voorziening dan de baden afzonderlijk.

De **spreiding** van dit perspectief is **minder** ten opzichte van de huidige situatie. Dit perspectief zorgt voor een investering van 17 miljoen en een ruime verdubbeling (ong. 1,7 miljoen euro) van de jaarlijkse lasten.

Opmerkingen

- Bij de uitwerking van het toekomstperspectief wordt er rekening gehouden met de overbruggingsperiode bij nieuwbouw van een zwembad.
- De toekomstperspectieven focussen zich op sec de zwemfunctie. Er is qua kosten geen rekening gehouden met de realisatie van overige functies (zoals zalencentrum en sporthal) van complex de Niervaert. Wat betreft de verdere uitwerking van alle toekomstperspectieven is de intentie om deze functies zwemmen, zalencomplex en sporthal te combineren.
- Bedragen en getallen zijn in deze fase nog een benadering of schatting.
- Nadere toelichting op de toekomstperspectieven en achtergrond is te zien in de presentatie van de informatiebijeenkomst 28 juni jl. op de website moerdijk.bestuurlijkeinformatie.nl.

Aanvullend op het raadsvoorstel

Dit discussiestuk is bedoeld om op hoofdlijnen een beeld te schetsen en vervolgens de stap van 5 naar 2 gedetailleerder uitgewerkte toekomstperspectieven te kunnen maken. In de rapportage bij het toekomstige raadsvoorstel wordt dieper ingegaan op landelijke en gemeentelijke trends & ontwikkelingen, bezoekersaantallen, gebruik, personeel & organisatie, technische staat van de gebouwen en baden, exploitatielasten, gemeentelijke lasten, energieverbruik, exploitatielasten, enquêteresultaten, gesprekken met exploitanten en bestuur van de stads- en dorpsstafels en relevante kaders.

Vervolg

Het college koerst erop om het raadsvoorstel aan te bieden voor de commissieronde van november, waarna besluitvorming in de raadsvergadering van december kan plaatsvinden.